

intendum cœlum erectus est. Ita triplici enim hac A debilitate conflictatus, totidem se humani usus compendia subito meruisse miratus est.

312 CONCLUSIO OPERIS.

Hæc inchoata, ut voluistis, quam absoluta oratione direxi; qua neque commentitium aliquid ex-

trinsecus addidi, et quæ vestra solertia jussit inserenda servato tramite veritatis expressi. Quæ beatus confessor Christi Wigberchtus utinam pio prosequatur favore: ac vobis, qui ministratis materiam, una mecum, qui hanc in aliquam redegei formam, intercessionis vicem compensare dignetur.

B. SERVATI LUPI

FERRARIENSIS ABBATIS

HOMILIÆ DUÆ IN SOLEMNITATE S. WIGBERTI

313 HOMILIA PRIMA (a).

Gaudete et exsultate in Domino, dilectissimi fratres, qui devotis mentibus ad solemnia sancti Wigberti convenistis; et Dominum Jesum Christum multimodis devotissime collaudate, qui nunquam derelinquit sperantes in se, sed misericorditer nobis in hoc miserissimo mundi ergastulo constitutis patromos pro nobis laudabiles ad intercedendum procuravit; quatenus per hos Christianæ religionis imbuti, ferculisve satiati cœlestibus, spem cœlestium præmiorum jam habere possimus, si illuc corde et opere sequamur. Ipse quoque Dominus noster Jesus Christus, omniumque creator sanctus, omnes sanctos condidit; et nullus unquam per se fit sanctus absque Dei larga providentia. Ideo quippe, sicut in sacris legimus Scripturis (*Luc. 11*), ab Abel protomartyre usque nunc glorificat sanctos et electos suos salutiferis in hoc mundo miraculis, qui mundialibus non fuerunt comprehensi illecebris; sed omni quidem conamine mentis et **314** corporis recte cogitando, atque ab omni iniquitate se continendo, diabolicis efficacissime resistebant suggestionibus. Quapropter divina exuberante gratia consortes et hæredes sunt angelicis in cœlo sedibus, ubi nil ulterius desiderare queant, sed Domini Jesu Christi insatiabiliter visione ac consortio supernorum civium perfruantur. Et ideo, fratres charissimi, assumamus nobis divino suffragio arma et exempla illorum, qui per imaginabilem Dei adjuvamine fidem vicerunt regna transitoria, operati sunt justitiam, adepti sunt promissiones; et, sicut namque Dominus Jesus Christus veridica in Evangelio voce prædixit: *Sic luceat lux vestra corum hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est* (*Matth. v*). Paulus sane egregius prædicator præmonuit ita

(a) Homilias istas debemus Joanni Busæo, presbytero e societate Jesu, qui eas anno 1604 Moguntiæ edidit in libro Paralipomenon. Lupi autem esse non aliunde constat quam ex conjectura ejusdem Busæi, qui ea de causa eas Lupo adjudicavit quod in codice Dominicanorum Moguntinensium Vitæ sancti Wigberti adjunctæ essent. Nos, tametsi nihil certi statuere poteramus, eas tamen hic desiderari nolimus, ut neque hymnos duos in festivitate ejusdem sancti. En

B dicens: *Non habemus hic manentem in cœnoso mundo civitatem, sed futuram bonis operibus inquirimus* (*Hebr. XIII*). Quamobrem namque oportet vobis, qui sincerissimam apostolorum fidem tenetis, ut in omnibus sagaci atque infatigabili mente, quantum quiveritis, illos imitari studeatis. Quæ, sicut legimus in sacris paginulis, tanto accensi fuerunt apostoli amore Christi ut nec ullo modo tormentis, vel minis regum, nec non etiam persecutionibus infidelium ab illo possent evelli, sed firma fide et opere vel indissolubili charitate unanimiter perseverarent, donec divina ab hoc mundo vocatione cœlestia scandere meruerunt. Quid enim dicimus de virginibus? quia humanis non sufficit ingeniis de illis aliquid pro fragilitate carnis condignum scribere vel imitari, quibus fuit una fides, immutabilis amor, charitas una; eratque **315** illis virginitas carnis, corpus intactum; virginitas animæ, fides incorrupta. Et ideo vero, quia fuerunt piis in Christo Domino studiis adornatæ, virtutum palmas coronasque dignis acceperunt in cœlo præmiis. De martyribus quoque quid dicendum est? qui panniculis despectisque vestibus corpora ad tormenta tradiderunt terrestria, quatenus Deum dominatorem omnium habere et cum illo æternaliter regnare mererentur, respuerunt florigeros hujus mundi flores cum fallacibus curis quæ homines commentis suis ludificant, totisque viribus Dominum Christum dilexerunt, et propter hoc in cœlestibus thalamis regnant. De confessoribus, ex quorum collegio iste Dei famulus est, vel etiam omnibus sanctis legimus in divinis historiis omnes cum diversis ab hujus mundi calle tribulationibus cœlestia scandere; de quorum scilicet omnium sanctissima vita aliquid nobis imitandum est, in quantum humana suppetit fragilitas; quia ad imaginem Dei facti su-

ipsius Busæi verba: « Quoniam ante biennium cum Hincmari epistolis edita est Vita sancti Wigberti, quondam sancti Bonifacii, archiepiscopi Moguntini, socii, auctore Lupo Servato nunc placuit hymnos duos ac item homilias duas in ejusdem laudem ab eodem auctore, ut apparet, conscriptas addere, quas in vetustissimo ms. codice Dominicanorum Patrum in hac urbe Moguntina degentium Vitæ sancti Wigberti adjunctas invenimus. »

mus, sicut et illi. Et ideo siquidem altithrono Deo nostras impollutas imagines reddere debemus, sicut alibi dicit: Imago Cæsaris reddatur Cæsari, imago Dei reddatur Deo (*Matth. xxxii. Marc. xii, Luc. xx*). Si nos in comparatione illorum lutulentam pro sanctitate habemus vitam, tamen quippe in desperationem, quæ periculosa est, cadere Domini adminiculo non debemus, quia *universæ viæ Domini misericordia et veritas* (*Psal. xxiv*) suo fine distinctæ sunt. Etenim omnipotentis benigna atque ineffabilis voluntas nil discernit nisi illud quod justissime convenit. Nemo vero de supra memoratis sanctis tam doctus [*leg. sanctus*] fuit qui summa non iudignerit misericordia. Non enim ita ulli divinorum **316** bonorum sufficiunt augmenta ut non semper amplius supersit quod mens armata divinis suffragiis et intelligendum desideret et gerendum. Quamobrem nemo de magnitudine iniquitatum suarum desperet, sicut alibi dicit: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, et vivat* (*Ezech. xxxiii*). Sed tamen videlicet acceleranda est medicina conversionis ad Deum, ne tempus correctionis atque emendationis pereat tarditate atque negligentia, quia nemini nostrum ultima dies nota est. Ideoque veridicis Pauli sententiis aures cordis accommodemus, ubi dicit: *Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus* (*Rom. xiii*). Nulla enim Domini nostri Jesu Christi opera misericordia vacant, quando homini et indulgentia consulit et castigatione; et misericorditer providet temporalem austeritatem, ne æternam justè inferat ultionem. Et ideo nemo in hujus vitæ itinere torpeat, ne in patria amœnissimum perdat locum. Idcirco qui Deum quærit bona voluntate, in quo est summum bonorum omnium cuncta intra se bona perfecta que continens, nihil aliud quærit nisi sempiternum in cælo gaudium. Quæramus ergo Dominum, sicut beatus iste Dei famulus fecit, et propter hoc coram Deo et hominibus coronatur. Quæramus illum armis cum quibus eum invenire possimus, Deum diligendo, proximumque amando, elemosynam dando, ecclesiarum assiduis orationibus frequentando, armisque semper diabolicis Domino donante resistendo, quia etiam per varios casus mortalis vita, quasi mundi orbita, concurret. Nemo in hac vita gaudia habet cœlestia. Sed ab initio mundi usque **317** huc multi deviaverunt per ignorantiam, quia inter multa turbulenta et fallacia Deum nosse et amare difficile est. Propter hoc faciamus sicut propheta dicit: *Quærite Dominum dum inveniri potest, invocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus* (*Isa. lv*). Quærite igitur bonum sine fine, et persistite in reperto; quia veram etiam beatitudinem in summo Deo sitam esse necesse est, quod contradici nullo modo potest. Neque enim fas est homini cunctas divinæ operationis machinas vel ingenio comprehendere vel explicare sermone. Veniet tempus quando ea quæ

nunc specie gerimus rerum veritate capiamus. Hæc vero strictim breviterque attigimus. Cæterum quid felicius, quidve saubrius, quam servire Deo, qui mundum tantis gubernaculis regit, et *omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire* (*I Tim. ii*): quatenus sane, cum generalis advenit dies, omnes læti pro bonis operibus, et Dei suffragio protecti, æternam beatitudinem una cum sanctis suis accipere mereamur.

HOMILIA II.

Restat igitur adhuc aliquid de sancto Wigberto brevi sermone narrare; qui tantis in hoc mundo beneficiis omnibusque Christicolis claruit, ut merito totus Christianus populus summa veneratione de solemnitate illius gaudeat; maxime namque nos, qui in suum apud Deum patrocinium hic et in futuro confidimus. Credimus **318** siquidem illum in præsentia Domini nostri Jesu Christi omnia posse impetrare de quibus illum piis devotisque poscit precibus, dum tanta in præsentia populi miracula sicut sæpe audistis, pro ejus laude nobilitavit. Videtis ergo, fratres charissimi, quanta humano generi gloria est Deum devota mente sequi, qui nunquam in tribulationibus derelinquit sperantes in se, sed omnes scilicet qui pro amore illius florentem despiciunt mundum æternis in cælo gaudiis honorifice sublimat, sicut ipsa Veritas testatur dicens: *Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum* (*Joan. xiv*). Paulus quoque apostolus de diligentibus Deum dixit: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in eorum hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se* (*I Cor. ii*). Erat quippe vir iste sanctus Wigbertus, sicut sacra fama narrat, omni dignitate præclarus, corde pro Dei amore lætus, moribus semper compositus, in omni opere Dei strenuus. Ejus vero secreta conversatio in vigiliis et orationibus, vel etiam in jeuniis, in sanctitate vitæ, et signorum ostensione intelligi datur. Charitatem siquidem assiduus labor ostendit quem quotidie pro Christi nomine sustinuit. Semper enim omnes dies vitæ suæ in divino proficiens opere fuit omnipotenti amabilis pro eximiis operibus, et omni populo placabilis. Ab infantia enim cuncta quæ habere potuit ad pietatis opus largifluis manibus tribuit, ut Christum, pro nobis factum egenum, egens ipse sequeretur. Quis enim tam loquax in lingua ut singillatim omnia mirabilia, vel beneficia quæ per illum Deus operatur assiduis explicare valeat **319** verbis? Non enim de crastino cogitans, sed semper secundum Evangelium de Dei confidens clementia, omnes ad se venientes æternis pascebat ferculis. Nullum scilicet in sua despiciebat angustia; sed semper divino inæstos resciebat solamine, fraterno suffultus amore; cunctisque propter Deum prodesse satagebat. Mente videlicet et corpore ad sublimia erectus, hospes et inops mundo fuit. Quamvis namque terrenis nutritus esset usibus, totis tamen semper viribus cœlestia tractabat. Quamobrem

scilicet cum Domino æquissimo necnon et cum omnibus in cælo habitatoribus æternaliter coronatur; ubi nunquam potest gaudiis fraudari cui Christus est gaudium. Idcirco nos quippe, quantum divina suffragante gratia poterimus, illum totis viribus tantum imitari studeamus ut, si talia in cælestibus præmia acquirere non poterimus, saltem aliquo in cælo refrigerio non privemur. Habemus ergo arma justitiæ, sicut iste Dei famulus tenuit, Deum diligendo, proximumque sine simulatione amando, caritatem et pacem cum omnibus habendo (quia Christianæ perfectionis est pacificum esse cum suis inimicis, spe correctionis, non consensu malignitatis), humilitatem et patientiam corde et opere ostendendo; quia malignus spiritus et superbus hominem primum superbientem deduxit ad mortem, Christus quoque humilis hominem obedientem reduxit ad vitam. Simus namque pietatis et Christianæ religionis amatores, misericordes, ad opus bonum unanimes, concordiam, quæ est custos virtutum, firmiter custodientes, sicut alibi dicit. Cavete ergo viri ne sit in vestris mentibus sententia **320** discors: quod sapimus jungat unus amor; quod vivimus et intelligimus uno eodemque constet studio. Nil firmum est dissociabile, et nil est in hominibus Deo placitum sine pace, nec munus amplissimum ad aram. Similiter etenim e contrario divinis armati suffragiis, fugiamus arma diabolica, id est, superbiam. Omnia enim vitia in malis operibus tantum valent. Sola superbia in perfectis rectisque factis cavenda est: quia sine dubio frangit Deus omnem superbum, et semper superbis resistit. Postea quoque toto nisu vel affectu cavenda est ebrietas: quæ est radix omnium mortalium ad peccandum. Iram videlicet fugiamus, quæ sæpissime stomachando in proprium cadit lethum. Luxuriam et (a) avaritiam, Deo donante, a nobis quasi venenum expellamus. Luxuria vero malesuada mellisque sapore damnat in pœnas incorrigibiles. Nil namque in moderno tempore omne henus humanum tam miserabiliter devastat quam avaritia. Odium ergo et invidiam a nostris cordibus respuamus: quia omnino non concedet Christiano ut imaginem Dei in odio habeat. Sed tamen in malis odimus prorsus malitiam, et diligimus creaturam. Discordiam quoque et fraudem divinis munificentis adjuti fugiamus. Nil nam-

(a) *Avaritia*. Pecuniæ nimirum, ut manifestum est. Quanquam et nonnulli vetusti scriptores, dum rhetoricantur, avaritiam alio quoque transferunt, ad gloriam videlicet et ad libidinem. Q. Curtius lib. ix: « Rursus avaritia gloriæ et insatiabilis cupido famæ nihil invium, nihil remotum videri sinebat. » Ba-

A potest boni esse ubi fraus et discordia regnant. Pudet autem de his longius disputare. Omittamus malas, Domino adjuvante, sirenas, quæ hominum mentes assuefaciunt morbo, non liberant. Teneamus etiam illas virtutes in quibus est sola sanitas et æterna felicitas. Ideoque, dilectissimi fratres, scitote quia in maxima egestate sunt divites in hoc mundo, justitiæ et veritatis opes non habentes. **321** Qui autem altithrono Domino fideliter serviunt, ea bona inveniunt quæ nullatenus perire possunt. Parva enim sunt præsentis sæculi bona. Nunquam vero nisi per negligentiam et incuriam perdit æterna. Quamobrem de triumphali Christi signo signati estis, et Domino opitulante vultis ancipitem superare vitam, in qua nihil est aliud nisi seductiones et infestationes, diligente semper moribus et operibus quod verus amator Christus jam habet. Fervent enim mundi amatores pro damnis proque pestiferis lucris. Idcirco namque, quia mundus amaritudine et casu totus est plenus, et fluunt gaudia falsa appropinquante Deo bonis et operibus, et appropinquabit vobis. Quærite illum, non fecte, sed veraciter, et invenietis illum. Nullus obsecro dubitet in fide, nec de veniæ largitione hæsitet, nec de piæ petitionis effectu: quia quanto fiducialius et benignius Deum deprecamur, tanto citius exaudiri merebimur. Fides enim omnibus bonis abundat, sicut in Evangelio ipse Salvator ait (*Matth. vii*). Omnis enim qui cum fide petit accipit, et qui quærit invenit, et pulsanti aperietur. Et iterum: *Omni habenti dabitur, et abundabit. Ei autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo* (*Matth. xiii*). Habemus igitur multa in divinis paginulis exempla patrum nostrorum. Habemus etiam ante oculos exempla certissima, sicut hujus sancti viri, cujus hodie festivum celebramus diem: qui patriam cognationemque et amicos sæculares fervente fide pro amore Dei dereliquit, terrena contempsit cum pompaticis laudibus, ut cælestia conquireret. Despiciamus quoque, Domino suffragante, mundum, et amemus **322** cum præceptis ejus Creatorem nostrum; quatenus per præsentia bona quæ agimus ad gaudiæ æternæ felicitatis pervenire valeamus, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui patria virtute trinus et unus vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

D chiarius in epistola ad Januarium de recipiendis lapsis: « Non enim potestis solam in pecunia avaritiam computare: quia maxime avaritia vel in libidine esse sentitur, cui nunquam finis imponitur. » Sic Horatius in libro de Arte poetica, versu 329, dixerat: *Laudis avarus*.

HYMNI

DE SOLEMNITATE SANCTI WIGBERTI.

I.

Wigberti dies natalis
Venit modo mirabilis,

Lucem jam nos illuminans,
Quos servet Christus glomerans.
Iste confessor Domini,